

Katowice, dnia 7 września 2007 roku

K-RD-KL/4150/6713/14/07
Numer rejestru **B/100/07**

D E C Y Z J A
W SPRAWIE WPISANIA OBIEKTU DO REJESTRU ZABYTEKÓW „B”

Na podstawie art. 6 ust. 1 pkt. 2 lit. f, art. 7 pkt. 1, art. 8, art. 10 ust. 2, art. 89 pkt. 2, art. 91 ust. 4 pkt. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm. – Dz. U. z 2004 roku Nr 96, poz. 959 i Nr 238, poz. 2390, z 2006 r. Nr 50, poz. 362 i Nr 126, poz. 875) oraz art. 104 § 1 Kpa – w wyniku postępowania administracyjnego przeprowadzonego na wniosek z dnia 18 czerwca 2007 roku, złożony przez Proboszcza Parafii Rzymskokatolickiej Podwyższenia Krzyża Świętego w Rudzie Śląskiej-Kłodnicy

ŚLĄSKI WOJEWÓDZKI KONSERWATOR ZABYTEKÓW ORZEKA
WPISAĆ DO REJESTRU ZABYTEKÓW RUCHOMYCH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO POD NUMEREM B/100/07
NASTĘPUJĄCY OBIEKT:

INSTRUMENT MUZYCZNY (ORGANY I PROSPEKT), ZNAJDUJĄCY SIĘ W KOŚCIELE PARAFIALNYM POD WEZWANIEM PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO W RUDZIE ŚLĄSKIEJ-KŁODNICY (GMINA RUDA ŚLĄSKA, POWIAT RUDA ŚLĄSKA) PRZY ULICY KOCHŁOWICKIEJ 6.

Organy zbudowane zostały w 1888 roku w firmie Heinricha Dürschlaga und Sohn w Rybniku (zachowana jest oryginalna, porcelanowa tabliczka firmowa nad klawiaturą). Wykonane zostały dla kościoła pod wezwaniem Świętego Wawrzyńca w Orzeszu. W 1963 roku przeniesiono je do kościoła pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Świętego w Rudzie Śląskiej-Kłodnicy. Wtedy też w firmie *Biernacki* organy rozbudowano o trzy nowe głosy. Powiększenie organów polegało na zlikwidowaniu jednego głosu na oryginalnej wiatrownicy i zainstalowaniu w jego miejsce przełącznika pneumatycznego, sterującego dobudowaną wiatrownicą zawierającą trzy nowe głosy. Organy posiadają obecnie dziewięć głosów.

Obecna dyspozycja organów to:

<u>Manual (49 klawiszy od C do c³)</u>	<u>Pedał (25 klawiszy od C do c¹)</u>
Pryncypał 8'	Subbas 16'
Flet kryty 8'	Octavbas 8'
Salicional 8'	
Holflet 8' (głos dodany – traktura pneumatyczna)	
Octave 4'	
Rurflet 4' (głos dodany – traktura pneumatyczna)	
Mixtura 2ch (głos dodany – traktura pneumatyczna)	

Tremolo (dodane)

Prospekt organowy umieszczony jest na chórze muzycznym, za chórem znajduje się pomieszczenie z dobudowaną przez Biernackiego wiatrownicą i miechem.

Szafa organów wykonana została w stylistyce neogotyckiej, z drewna polichromowanego w kolorze brązowym, ze złoceniami. Ma następujące wymiary: długość 204 cm, głębokość 183 cm, wysokość 375 około cm. Prospekt o formach architektonicznych składa się z dwóch części: dolnej (cokołowej)

i górnej (piszczalkowej). Część dolna ma formę skrzyni rozczłonkowanej płycinami, które wydzielone są lizenami z wgłębłą dekoracją z trójliściem. Poszczególne części wydziela profilowany, rozczłonkowany gzyms. Część górna (prospektowa) jest trójosiowa, w układzie wertykalnym. W każdej z osi w ostrołucznych polach umieszczone są cynowe piszczałki o zróżnicowanych wielkościach. Oś środkowa jest szersza i wyższa od osi bocznych, zakończona jest wimpergą z żabkami. Osie boczne zwieńczone są prostym gzymsowaniem, z ozdobnym snycerskim grzebieniem z motywem kwiatonu. Ostrołuczne pola piszczałkowe, wydzielone lizenami z wgłębłą dekoracją z trójliściem, flankowane są pilastrami. Żagielkowe pola osi bocznych wypełnia ażurowa dekoracja ornamentalna.

W prawej ścianie organów umieszczony jest stół do gry, z jednym manuałem i pedałem. Wyciągi rejestrowe znajdują się bezpośrednio nad klawiaturą. Traktura mechaniczna obsługuje oryginalne wiatrownice klapowo-zasurowe, natomiast pneumatyczna – dodaną wiatrownicę stożkową. Instrument zaopatrzony jest w nowy miech, zasilany dmuchawą elektryczną.

Instrument muzyczny (organy i prospekt) jest własnością Parafii Rzymskokatolickiej pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Świętego w Rudzie Śląskiej-Kłodnicy.

U Z A S A D N I E N I E

Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków pismem nr K-RD-KL/4150/4324/14/07 w dniu 29 czerwca 2007 roku rozpoczął postępowanie administracyjne w sprawie wpisania do rejestru zabytków ruchomych województwa śląskiego organów z kościoła parafialnego pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Świętego w Rudzie Śląskiej-Kłodnicy. Postępowanie wszczęto na wniosek z dnia 18 czerwca 2007 roku, złożony przez Proboszcza Parafii Rzymskokatolickiej pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Świętego w Rudzie Śląskiej-Kłodnicy, która jest właścicielem obiektu. Dla organów w 2005 roku profesor Julian Gembalski z Katowic opracował kartę ewidencyjną, która zawiera podstawowe informacje na temat instrumentu. Przedstawiciel Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w dniu 5 września 2007 roku dokonał wizji lokalnej i w obecności Księdza Proboszcza sporządził protokół dotyczący wpisania organów do rejestru zabytków.

Organy znajdujące się obecnie w kościele parafialnym Podwyższenia Krzyża Świętego w Rudzie Śląskiej-Kłodnicy, dzieło firmy „Heinrich Dürschlag und Sohn” z Rybnika, są instrumentem o dużej zabytkowej wartości muzycznej i konstrukcyjnej. Zachowany jest pierwotny prospekt o cechach neogotyckich. W większości posiadają zachowaną oryginalną trakturę mechaniczną i wiatrownicę klapową dla pedału i manualu. Zespół brzmieniowy, pierwotnie składający się z głosów podstawowych, został poszerzony, co pozwoliło na tworzenie zestawów przydatnych do gry liturgicznej oraz koncertów. Struktura brzmieniowa organów, mimo stosunkowo niedużej liczby głosów, rozporządza szerokimi i wielorakimi możliwościami. Przy odpowiednim doborze głosów możliwa jest interpretacja drobniejszych utworów muzyki dawnej i romantycznej.

Organy posiadają typowe brzmienie dziewiętnastowiecznego niewielkiego instrumentu do użytku liturgicznego. Stanowią cenny instrument muzyczny w skali regionu.

Wskazane we wstępie niniejszej decyzji administracyjnej art. 6 ust. 1 pkt. 2 lit. f ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.– Dz. U. z 2004 roku Nr 96, poz. 959 i Nr 238, poz. 2390, z 2006 r. Nr 50, poz. 362 i Nr 126, poz. 875) o brzmieniu następującym: „*Ochronie i opiece podlegają bez względu na stan zachowania zabytki ruchome będące, w szczególności: instrumentami muzycznymi*”, jak również art. 3 pkt. 1 definiujący pojęcie zabytku: „*Użyte w ustawie określenia oznaczają: zabytek – nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową*” – są to główne przepisy o

charakterze materialnoprawnym, dające podstawy do objęcia przedmiotowego obiektu ochroną prawną. Formalnoprawnym wyrazem tej ochrony jest wydanie decyzji przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków stosownie do upoważnienia ustawowego wynikającego z art. 89 pkt. 2 i art. 91 ust. 4 pkt. 3 wymienionej ustawy.

Pouczenie

1. Od niniejszej decyzji służy stronom – na podstawie art. 127 § 1 Kpa odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie, za pośrednictwem Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach, w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia.
2. Przed upływem terminu do wniesienia odwołania decyzja nie ulega wykonaniu - art. 130 § 1 kpa.
3. Wniesienie odwołania wstrzymuje wykonanie decyzji - art. 130 § 2 kpa.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. Nr 225, poz. 1635, z późn. zm.) za wydanie decyzji pobrano opłatę skarbową w wysokości 10,00 złotych (słownie: dziesięć złotych) – bankowy dowód wpłaty nr 0075/00 z dnia 19 czerwca 2007 roku, dokonanej na konto Urzędu Miasta w Katowicach numer 27 1050 1214 1000 0007 0000 5457.

ŚLĄSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW
w Katowicach

mgr Barbara Klajmon

Załącznik:

1. ~~Pouczenie o skutkach wpisu obiektu do rejestru zabytków~~

Otrzymuje:

1. Parafia Rzymskokatolicka Podwyższenia Krzyża Świętego
ulica Kochłowska 6, 41-706 Ruda Śląska-Kłodnica

Do wiadomości:

1. Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków
ulica Szwoleżerów 9, 00-464 Warszawa
2. Urząd Miasta w Rudzie Śląskiej – Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków
Plac Jana Pawła II 6, 41-709 Ruda Śląska
3. a/a – KL, IK *dm 7.09.2007*.....